

CÜMLERİN İFADE ETTİĞİ ANLAM ÖZELLİĞİ

1. Tanım Cümleleri

Bir varlığın veya kavramın ne olduğunu belirten cümlelere tanım cümlesi denir. Tanım cümleleri “Bu nedir?”, “Bu kimdir?” sorularına cevap verir.
» Ünlü kişilerin kendi yaşamlarını anlattıkları yazılara otobiyografi denir.

2. Öneri (Tavsiye) Cümleleri

Bir sorunu çözmek veya daha iyiye ulaşmak için görüş ve düşüncelerin öne sürüldüğü cümlelerdir.

» Daldaki elmayı almak için merdiven kullanmalısın.

3. Varsayım Cümleleri

Gerçekleşmemiş bir olayın gerçekleşmiş gibi ya da gerçekleşmiş bir olayın hiç gerçekleşmemiş gibi kabul edildiği cümlelerdir.

» Diyelim ki bu uçağa yetişemedin.

4. Eleştiri Cümleleri

Bir yapının, bir insanın veya bir durumun doğru ya da yanlış yönlerini belirten cümlelerdir.

» Konuları açık ve anlaşılır bir dille ele almış.

5. Öz Eleştiri Cümleleri

Bir kişinin kendi davranışları üzerinde yürüttüğü yargıları içeren cümlelerdir.

» Zamanı iyi kullanmadığım için sınavda başarısız oldum.

6. Uyarı (ikaz) Cümleleri

Kişi ya da kişileri yanlış davranışlardan uzak tutmak için ikaz ve hatırlatmaları içeren cümlelerdir.

» Kışın zincir takmadan yola çıkmayın.

7. Tasarı Cümleleri

Gelecekte yapılması planlanan işlerin belirtildiği cümlelerdir.

» Önümüzdeki ay tatile çıkmayı düşünüyorum.

8. Tahmin Cümleleri

Akla, sezgilere, gözlemlere veya birtakım verilere dayanarak, olacak bir şeyi önceden kestirebilme sonucunda ortaya çıkan cümlelerdir.

» Annem meraktan patlıyordur şimdi.

9. Olasılık (İhtimal) Cümleleri

Gerçekleşmesi kesin olmayan bir olayın veya bir durumun ortaya çıkmasının beklenilmesi, umut edilmesi ile ilgili cümlelerdir.

» Tatilde Karabük’e gidebiliriz.

10. Abartma Cümleleri

Bir şeyi olduğundan çok veya az göstererek anlatan cümlelerdir.

» Adam o kadar zayıf ki üflesek uçacak.

11. İkilem (Kararsızlık) Cümleleri

Herhangi bir konuyla ilgili olarak karar verememeyi ifade eden cümlelerdir.

» Acaba kazağı buradan mı alsam, yoksa öteki mağazadan mı?

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini altlarındaki bölüme yazınız.

İş, oluş, durum bildiren sözcüklere fiil adı verilir.

(.....)

Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın.

(.....)

Kimi öyküleri, öykü olmaktan çok köşe yazısıdır.

(.....)

Pire kadar boyuyla bana kafa tutuyor.

(.....)

Yolculuğa çıkarken yanına bir kitap al ki canın sıkılmasın.

(.....)

Bu işe sabırlı yaklaşmanız daha doğru olacak.

(.....)

Gökyüzü bulutlarla doldu, yağmur yağabilir.

(.....)

Farz et ki sınavı kazanamadın, ne yapacaksın?

(.....)

Konuyu iyice anlamak istiyorsan, önce tekrar et, sonra da bol bol soru çöz.

(.....)

Yeni kitabımda farklı bir konu işleyeceğim.

(.....)

Tut ki puanın yetmedi ve üniversiteye giremedin.

(.....)

Aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık.

(.....)

Hakem, son maçı çok iyi yönetti.

(.....)

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerle ilettikleri anlamları eşleştiriniz.

- 1- Bu firmanın ürünleri eskisi kadar kaliteli değil.
- 2- Ağlamaktan gözlerinin yaşı kurumuştur.
- 3- On dört yaşına geldim ama hâlâ güzel yazmayı öğrenemedim.
- 4- Dilini tutmayı öğrenemezsen etrafında kimsecikler kalmaz.
- 5- Bir an için rüyalarının gerçekleştiğini düşün.
- 6- Bu işin altından başarıyla kalkmayı amaçlıyoruz.
- 7- Gözler, kalpteki duyguları yansıtan aynadır.
- 8- Şu anda öğretmen derse başlamıştır.
- 9- Sanıyorum o konu anlatılmadı.
- 10- Tiyatroya mı gitsem, sinemaya mı?
- 11- Kilolarından kurtulmak istiyorsan düzenli spor yapmalısın.

Eleştiri	[]	Abartma	[]
Öz eleştiri	[]	Uyarı	[]
Varsayım	[]	Tasarı	[]
Tahmin	[]	İhtimal	[]
İkilem	[]	Öneri	[]
Tanım	[]		

Aşağıdaki cümlelerin taşıdıkları anlamları altlarındaki bölüme yazınız.

Öneri – Olasılık- Eleştiri -Tasarı - Varsayım
Diyelim ki sınavı kazandın ne yaparsın?

(.....)

Son yaptığım bu hareket onu kırdı sanırım.

(.....)

Kitap okumaya daha çok zaman ayırmalısınız.

(.....)

Son yıllarda yazılan kitaplarda içeriğe önem verilmiyor.

(.....)

Önümüzdeki ay tatile çıkmayı düşünüyorum.

(.....)

TEST

Aşağıdakilerden hangisi bir tanım cümlesi değildir?

- A) Para, iyi bir uşak;kötü bir efendidir.
- B) Para, kullanılmadıkça işe yaramaz.
- C) Para,insanı avlamak için en iyi yemdir.
- D) Para.her istediğimizi yapan sihirli şeydir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “tanımlama” yapılmıştır?

- A) Başarının birinci şartı kendine güvenmektir.
- B) Gençliğin değeri yaşlılıkta bilinir.
- C) Buz ,donarak katı duruma gelmiş sudur.
- D) Gezi yazıları, kuvvetli bir gözleme dayanmalıdır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde”ihtimal” anlamı vardır?

- A) Onun, herkesin dışında apayrı bir hayatı varmış.
- B) Şairin kitaplarını okuyanlar şiire ilgi duyabilir.
- C) Bu park 1920’nin Ekim’inde yapılmıştır.
- D) Hasan Avcı’nın o tatlı,zarif kahramanı beni hayata döndürmüştür.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir “varsayım” söz konusudur?

- A) Şehir dışına çıkıp temiz hava alırsa düzelir hastalığı.
- B) Çok yorulduğundan işine ara verip evine gitti.
- C) Diyelim ki bu romanlar daha ucuza satılacak, o zaman okuyan artacak mı?
- D) Dünyaya yazarların penceresinden bakmak isterdim.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde abartma yoktur?

- A) Bir alaturka şarkıdır İstanbul.
- B) Buz tutmuştu çoğunun elleri.
- C) Uyumak şimdi ve uyanmak yüz yıl sonra...
- D) Yıldızlara uzanan kadehler vardı masada.

(I)Sokak boşalmış, herkes işinin gücünün başına geçmişti. (II) Bazı evlerin pencereleri açıldı.(III) Bir ikisinde odalarına kapanmış kadınların gölgeleri görünüyordu. (IV) Odaları süpürüp eşyaların tozunu alıyor olmalıydılar.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde “tahmin” söz konusudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV